Dokument ta’ sessjoni

B9-00/2024

07.03.2024

MOZZJONI GĦAL RIŻOLUZZJONI

imressqa wara d-dikjarazzjoni tal-Viċi President tal-Kummissjoni / Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta’ Sigurtà

skont l-Artikolu 132(2) tar-Regoli ta’ Proċedura

dwar rabtiet eqreb bejn l-UE u l-Armenja u l-ħtieġa ta’ ftehim ta’ paċi bejn l-Ażerbajġan u l-Armenja

Andrey Kovatchev, Zeljana Zovko, Michael Gahler, Rasa Jukneviciene, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, Francois-Xavier Bellamy, Anja Haga, Miriam Lexmann, Lukas Mandl, Sara Skyttedal, Michaela Sojdrova, Tom Vandenkendelaere, Tomas Zdechovsky

f’isem il-Grupp PPE

Il-Parlament Ewropew,

- wara li kkunsidra r-riżoluzzjonijiet preċedenti tiegħu dwar l-Armenja, l-Ażerbajġan u s-sitwazzjoni fin-Nagorno-Karabakh;

- wara li kkunsidra l-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti, l-Att Finali ta’ Helsinki u d-Dikjarazzjoni

Alma-Ata tal-21 ta' Diċembru 2021;

- wara li kkunsidra l-Ftehim ta' Sħubija Komprensiv u Msaħħaħ bejn l-Unjoni Ewropea u l-Komunità Ewropea tal-Enerġija Atomika u l-Istati Membri tagħhom, minn naħa waħda, u r-Repubblika tal-Armenja, min-naħa l-oħra (CEPA), li daħal fis-seħħ b'mod sħiħ fl-1 ta' Marzu 2021;

- wara li kkunsidra d-diskors tal-Prim Ministru tal-Armenja Nikol Pashinyan fil-plenarja tal-Parlament Ewropew fis-17 ta' Ottubru 2023;

- wara li kkunsidra l-konklużjonijiet tat-tieni Djalogu Politiku u ta' Sigurtà bejn l-UE u l-Armenja tal-15 ta' Novembru 2023;

- wara li kkunsidra l-Armenja ssir parti mill-Istatut ta' Ruma tal-QKI fl-1 ta' Frar 2024;

- wara li kkunsidra r-Rapport dwar l-Implimentazzjoni tas-Sħubija dwar l-Armenja tat-12 ta' Frar 2024;

- wara li kkunsidra l-ħames laqgħa tal-Kunsill ta' Sħubija UE-Armenja fit-13 ta' Frar 2024;

- wara li kkunsidra l-Artikolu 132(2) u (4) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu;

A. billi fis-17 ta' Ottubru 2023, il-Prim Ministru tal-Armenja Nikol Pashinyan fid-diskors tiegħu lill-Parlament Ewropew appella għal impenn konġunt biex jissaħħu aktar ir-relazzjonijiet bejn l-UE u l-Armenja u ssottolinja li "r-Repubblika tal-Armenja hija lesta li tkun eqreb tal-Unjoni Ewropea, sal-punt li l-Unjoni Ewropea tqis li dan huwa possibbli";

B. billi l-Kunsill Ewropew tas-26 u s-27 ta' Ottubru stieden lir-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni Ewropea għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà u lill-Kummissjoni jippreżentaw għażliet dwar kif l-aħjar li jissaħħu r-relazzjonijiet bejn l-UE u l-Armenja fid-dimensjonijiet kollha tagħhom; billi l-Kunsill tal-Affarijiet Barranin fit-13 ta' Novembru 2023 ta l-approvazzjoni tiegħu biex jiġu identifikati aktar miżuri ta' appoġġ; billi missjoni ta' ġbir ta' informazzjoni konġunta bejn is-SEAE u l-Kummissjoni fl-Armenja fil-ġimgħa tas-27 ta' Novembru 2023 ikkonfermat l-ambizzjoni kondiviża taż-żewġ naħat biex tissaħħaħ il-kooperazzjoni, inkluż impenn ulterjuri f'oqsma ġodda, pereżempju s-sigurtà u d-difiża, u biex tiġi intensifikata l-kooperazzjoni settorjali;

C. billi r-relazzjonijiet bejn l-UE u l-Armenja huma bbażati fuq il-valuri komuni bħad-demokrazija, l-istat tad-dritt, id-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali, il-kooperazzjoni reġjonali u involviment attiv fil-qafas tas-Sħubija tal-Lvant li jikkontribwixxu għal stabbiltà u kooperazzjoni reġjonali;

D. billi wara r-Rivoluzzjoni tal-Bellus tal-2018, l-Armenja kienet qed issegwi b'mod kostanti r-riformi mmirati lejn it-tisħiħ tad-demokrazija, tas-sistema ġudizzjarja u tal-istituzzjonijiet kontra l-korruzzjoni;

E. billi, taħt it-tmexxija tal-Prim Ministru Nikol Pashinyan, b'rispons għall-ambjent ta' sigurtà volatili tagħha, l-iżvantaġġ militari tagħha fil-konfront tal-Ażerbajġan, l-alleanza inaffidabbli mar-Russja, billi ffriżat is-sħubija tagħha fis-CSTO, l-Armenja qed tipprova tnaqqas id-

dipendenza tas-sigurtà tagħha fuq il-Federazzjoni Russa u tinkludi atturi ġodda fit-taħlita tas-sigurtà tagħha, pereżempju aktar kooperazzjoni militari ma' Franza, il-Greċja u Stati Membri oħra tal-UE;

F. billi l-Federazzjoni Russa qed tfittex li ddgħajjef il-kredenzjali demokratiċi tal-Armenja, ixxerred il-kaos u d-destabbilizzazzjoni permezz ta' kampanji ta' diżinformazzjoni u ħadet vantaġġ mid-dgħufija militari tal-Armenja fil-konfrontazzjoni mal-Ażerbajġan;

G. billi l-ekonomija Armena għadha fil-biċċa l-kbira tagħha dipendenti fuq ir-Russja, b'mod partikolari fis-settur strateġiku tal-enerġija; billi l-Prim Ministru Nikol Pashinyan appella għal aktar assistenza fl-ambitu tal-Pjan Ekonomiku u ta' Investiment tal-UE; billi l-Pjan Ekonomiku u ta' Investiment s'issa mmobilizza madwar EUR 500 miljun f'investimenti transsettorjali;

H. billi Aġenda ta' Sħubija ġdida bejn l-UE u l-Armenja, maqbula fil-ħames Kunsill ta' Sħubija bejn l-UE u l-Armenja, se tagħti prijorità lit-tisħiħ tar-reżiljenza tagħha u d-diversifikazzjoni tal-ekonomija tagħha, issaħħaħ il-kooperazzjoni fis-sigurtà u żżid l-investiment bħala kruċjali għall-kooperazzjoni ekonomika;

I. billi f'Settembru 2023, wara imblokk ta' disa' xhur tal-Kuritur ta' Lachin, l-Ażerbajġan ħa l-kontroll bil-forza tal-partijiet li fadal tan-Nagorno-Karabakh; billi kważi 140 000 Armen kellhom jaħarbu mit-territorju, bir-riżultat li n-Nagorno-Karabakh kien kważi kompletament imċaħħad mill-popolazzjoni Armena tiegħu, li kienet ilha tgħix hemm għal sekli sħaħ; billi dan jista' jammonta għal tindif etniku; billi r-Repubblika mhux rikonoxxuta ta' Artsakh waqfet teżisti fl-1 ta' Jannar 2024, wara li x-xoljiment tagħha ġie maqbul mill-awtoritajiet tagħha taħt pressjoni;

J. billi l-Armenja u l-Ażerbajġan impenjaw ruħhom f'negozjati diretti lejn ftehim ta' paċi possibbli, li jista' jiftaħ kapitlu ġdid fir-relazzjonijiet bilaterali; billi n-nuqqas ta' qbil jippersisti fuq kwistjonijiet relatati mad-delimitazzjoni u d-demarkazzjoni tal-fruntiera kif ukoll il-modalitajiet tal-links tat-trasport bejn l-Ażerbajġan proprju u t-territorju tiegħu ta' Nakhijevan;

K. billi bosta knejjes, moskej, slaleb tal-ġebel u ċimiterji jinsabu fin-Nagorno-Karabakh; billi wara li l-Ażerbajġan ikkawża ħsara intenzjonata konsiderevoli lill-wirt kulturali Armen matul il-gwerra tal-2020, il-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja (QIĠ) indikat, fid-Digriet tagħha tas-7 ta' Diċembru 2021[1], li l-Ażerbajġan jeħtieġlu "jieħu l-miżuri kollha meħtieġa biex jipprevjeni u jikkastiga atti ta' vandaliżmu u profanazzjoni li jaffettwaw il-wirt kulturali Armen, inklużi iżda mhux limitati għal knejjes u postijiet oħra ta' qima, monumenti, għeliem, ċimiterji u artefatti";

[1] Id-Digriet tal-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja tas-7 ta' Diċembru 2021 dwar it-talba għall-indikazzjoni ta' miżuri proviżorji għall-applikazzjoni tal-Konvenzjoni Internazzjonali dwar l-Eliminazzjoni tal-Forom Kollha ta' Diskriminazzjoni Razzjali (*L-Armenja* vs *L-Ażerbajġan*).

L. billi t-tmexxija tal-Ażerbajġan qed tkompli tagħmel dikjarazzjonijiet irredentisti b'referenza għat-territorju sovran tal-Armenja; billi l-armata tal-Ażerbajġan għadha tokkupa madwar 170 km^2 tat-territorju sovran tal-Armenja;

M. billi l-missjoni ċivili tal-PSDK tal-Unjoni Ewropea fl-Armenja (EUMA) ġiet skjerata fi Frar 2023, b'mandat li timmonitorja u tirrapporta dwar l-iżviluppi fil-fruntiera bejn l-Armenja u l-Ażerbajġan; billi l-EUMA tista' topera biss fuq in-naħa Armena tal-fruntiera peress li l-Ażerbajġan jirrifjuta li jkollu l-missjoni fuq in-naħa tiegħu tal-fruntiera;

1. Jirrikonoxxi u jilqa' x-xewqa qawwija espressa mill-awtoritajiet Armeni li jsaħħu u jipprijoritizzaw ir-relazzjonijiet tagħhom mal-UE; jemmen li l-Unjoni Ewropea għandha tirrispondi b'mod pożittiv u tieħu vantaġġ sħiħ minn din il-bidla ġeopolitika potenzjali;

2. Iħeġġeġ lill-Kummissjoni Ewropea u lill-Istati Membri jibdew jaħdmu fuq pjan direzzjonali biex jinkiseb aġġornament ambizzjuż tar-relazzjonijiet mal-Armenja; iqis li fiċ-ċirkostanzi attwali l-ftehim CEPA ma jissodisfax il-potenzjal politiku u mhuwiex biżżejjed; jemmen li l-esperjenza li tirriżulta mill-AA/DCFTAs (Ftehimiet ta' Assoċjazzjoni/Ftehimiet ta' Kummerċ Ħieles Profondi u Komprensivi) mal-Ukrajna, il-Georgia u r-Repubblika tal-Moldova għandha sservi bħala bażi tajba, b'mod partikolari fir-rigward ta' integrazzjoni settorjali gradwali mas-suq uniku, li għandu jkollha benefiċċji tanġibbli fuq skala makro u mikro għall-Armenja; jilqa' l-Aġenda ta' Sħubija l-ġdida bejn l-UE u l-Armenja;

3. Jemmen li, skont l-Artikolu 49 tat-TUE, l-Armenja għandha perspettiva Ewropea, u tista' tapplika biex issir membru tal-Unjoni Ewropea, dment li taderixxi mal-kriterji ta' Copenhagen u mal-prinċipji tad-demokrazija, tirrispetta l-libertajiet fundamentali, id-drittijiet tal-bniedem u dawk tal-minoranzi kif ukoll tiżgura l-istat tad-dritt; jistieden lill-UE tesplora l-għażliet għall-għoti ta' status ta' kandidat lill-Armenja u tipprovdi l-appoġġ meħtieġ f'dan ir-rigward;

4. Jissottolinja r-rabta bejn il-proċess tal-integrazzjoni gradwali tal-Armenja eqreb tal-UE u aktar opportunitajiet għal paċi sostenibbli fil-Kawkasu tan-Nofsinhar u għall-iżblokkar potenzjali tal-potenzjal tal-iżvilupp tar-reġjun kollu;

5. Jirrikonoxxi li l-influwenza tal-Federazzjoni Russa fuq l-ekonomija Armena għadha għolja, u dan joħloq theddida possibbli li jiġu imposti sanzjonijiet mill-Federazzjoni Russa kontra l-Armenja biex jikkastigawha għall-għażliet politiċi u strateġiċi indipendenti tagħha; jemmen li l-UE jeħtieġ li tkun lesta li tipprovdi assistenza rapida lill-Armenja biex ittaffi l-konsegwenzi negattivi ta' kwalunkwe pass negattiv bħal dan;

6. Jinkoraġġixxi bil-qawwa lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri biex jilqgħu din l-isfida u jaħtfu l-momentum biex jiżviluppaw Programm ta' Sħubija mfassal individwalment għall-integrazzjoni politika u soċjoekonomika gradwali tal-Armenja mal-UE, Pjan ta' Azzjoni speċjali bi pjan direzzjonali maħsub biex jgħin lill-Armenja tnaqqas id-dipendenza kummerċjali tagħha fuq il-Federazzjoni Russa u tirrevedi l-Prijoritajiet ta' Sħubija eżistenti biex titħaffef l-approssimazzjoni tal-leġiżlazzjoni tal-Armenja mal-acquis communautaire;

7. Jirrikonoxxi l-importanza u l-ħtieġa li tissaħħaħ il-kooperazzjoni tal-UE mal-Armenja fil-qasam tas-sigurtà u d-difiża; jappoġġja bil-qawwa l-aspirazzjonijiet tal-Armenja li tieħu vantaġġ mill-appoġġ militari pprovdut permezz tal-Faċilità Ewropea għall-Paċi; jidentifika l-

valur miżjud tad-Djalogi Politiċi u ta' Sigurtà bejn l-UE u l-Armenja, bħala pjattaforma ġenerika għall-kwistjonijiet kollha relatati mas-sigurtà; jappella li jitnieda stħarriġ ta' valutazzjoni tat-theddid ibridu, li se jgħin lill-Armenja tidentifika vulnerabbiltajiet ewlenin u toħroġ b'soluzzjonijiet immirati; jinkoraġġixxi li l-Armenja tiġi mistiedna tipparteċipa f'missjonijiet u operazzjonijiet tal-PSDK tal-UE;

8. Jappella li tingħata assistenza teknika tal-UE lill-istituzzjonijiet regolatorji nazzjonali tal-Armenja, speċjalment fl-oqsma tas-suq uniku, il-kompetizzjoni u l-appoġġ għall-investiment, u l-assistenza għal-laboratorji fitosanitarji tal-Armenja sabiex ikunu jistgħu jikkontrollaw b'mod effettiv il-kwalità tal-prodotti agrikoli li għandhom jiġu esportati lejn l-UE; barra minn hekk jiġu pprovduti self u għotjiet ġodda tal-UE biex jiġu appoġġjati t-tkabbir u r-riformi ekonomiċi fl-Armenja, biex jiġi intensifikat ulterjorment il-Pjan Ekonomiku u ta' Investiment u l-inizjattivi emblematiċi tiegħu u tiġi promossa l-inklużjoni tal-Armenja fil-proġett tal-Cables tal-Elettriku u tal-Internet ta' taħt il-Baħar l-Iswed, u biex jassistu l-Kumitat Armen tal-Avjazzjoni Ċivili f'li jintroduċi t-titjib meħtieġ li se jippermettulha titneħħa mil-lista s-sewda tal-UE;

9. Jirrikonoxxi l-potenzjal mhux sfruttat tal-kuntatti bejn il-persuni bejn l-UE u l-Armenja; jappella li jiġi rikonoxxut il-progress miksub mill-Armenja fl-implimentazzjoni tal-ftehimiet għall-faċilitazzjoni tal-viżi u ta' riammissjoni; jemmen li wasal iż-żmien li jitnieda djalogu dwar il-liberalizzazzjoni tal-viżi mal-Armenja;

10. Jilqa' l-konklużjoni tal-ftehim bejn l-UE u r-Repubblika tal-Armenja, li se jippermetti t-trasferiment ta' data personali operazzjonali bejn il-Eurojust u l-awtoritajiet kompetenti tal-Armenja bħala parti mill-kooperazzjoni ġudizzjarja fi kwistjonijiet kriminali; jissottolinja l-importanza li tkompli tiġi approfondita l-kooperazzjoni bejn l-UE u l-Armenja fil-ġlieda kontra l-kriminalità u t-terroriżmu u l-protezzjoni tas-sigurtà tal-Unjoni għal benefiċċju reċiproku;

11. Jappoġġja l-attivitajiet tal-EUMA u jissottolinja r-rwol importanti li għandha; jappella għall-estensjoni tal-mandat tagħha lil hinn mill-2025 u żżid aktar il-livelli ta' persunal; itenni d-diżappunt tiegħu fir-rigward tar-rifjut mill-Ażerbajġan li jippermetti l-missjoni milli topera fuq in-naħa tiegħu tal-fruntiera;

12. Jenfasizza li l-UE għandha tkun lesta li tistabbilixxi reġim ta' sanzjonijiet lejn dawk l-individwi u l-entitajiet li jheddu s-sovranità, l-indipendenza u l-integrità territorjali tal-Armenja f'każ li sseħħ kwalunkwe operazzjoni militari mill-forzi armati tal-Ażerbajġan kontra t-territorju sovran tal-Armenja;

13. Jistieden lill-awtoritajiet tal-Ażerbajġan jippermettu r-ritorn sikur tal-popolazzjoni Armena lejn in-Nagorno-Karabakh, biex joffru garanziji solidi dwar il-protezzjoni tad-drittijiet u l-proprjetà tagħhom, kif ukoll iżommu lura minn kwalunkwe retorika li tinstiga u li tista' xxewwex favur id-diskriminazzjoni kontra l-Armeni; ifakkar lill-awtoritajiet tal-Ażerbajġan li d-dritt li wieħed jirritorna f'daru huwa prinċipju fundamentali tad-dritt internazzjonali dwar id-drittijiet tal-bniedem;

14. Itenni l-kundanna tiegħu tal-inkursjonijiet militari tal-Ażerbajġan fit-territorju rikonoxxut internazzjonalment tal-Armenja u l-okkupazzjoni kontinwa ta' partijiet minnha; itenni t-talba

tiegħu li t-truppi tal-Ażerbajġan jiġu rtirati mit-territorju sovran kollu tal-Armenja; jirrifjuta u jesprimi t-tħassib serju tiegħu dwar id-dikjarazzjonijiet irredentisti u xewwiexa magħmula mill-President tal-Ażerbajġan u uffiċjali oħra tal-Ażerbajġan li jheddu l-integrità territorjali u s-sovranità tal-Armenja, inklużi dawk b'rabta mal-esiġenza tal-kuritur ekstraterritorjali li jgħaqqad l-Ażerbajġan mat-territorju tiegħu ta' Nakhijevan; iwissi lill-Ażerbajġan kontra kwalunkwe avventuriżmu militari potenzjali kontra l-Armenja nnifisha;

15. Itenni l-appoġġ inekwivoku tal-Unjoni Ewropea għas-sovranità, l-integrità territorjali u l-invjolabbiltà tal-fruntieri tal-Armenja; jappoġġja bil-qawwa n-normalizzazzjoni tar-relazzjonijiet bejn l-Armenja u l-Ażerbajġan abbażi tal-prinċipji tar-rikonoxximent reċiproku tal-integrità territorjali u l-invjolabbiltà tal-fruntieri abbażi tad-Dikjarazzjoni ta' Almaty tal-1991, id-delimitazzjoni tal-fruntieri bbażata fuq mapep rilevanti tal-Istat Maġġur tal-USSR li ġew ipprovduti lin-naħat, u l-iżblukkar tal-komunikazzjoni reġjonali bbażata fuq ir-rispett għas-sovranità u l-ġuriżdizzjoni taż-żewġ pajjiżi, fuq il-bażi tar-reċiproċità u l-ugwaljanza;

16. Jinkoraġġixxi lill-Armenja u lill-Ażerbajġan biex isir progress fin-negozjati tagħhom għal trattat ta' paċi; jemmen li dan il-ftehim jeħtieġ li jiġi nnegozjat *in bona fede* u jkun ibbażat fuq ir-rikonoxximent tas-sovranità, l-integrità territorjali u n-nuqqas ta' użu tal-forza; ifakkar fl-importanza kruċjali li jitlesta l-proċess ta' delimitazzjoni u demarkazzjoni tal-fruntieri bħala prerekwiżit għal ftehim ta' paċi sostenibbli futur;

17. Jesprimi tħassib serju relatat mal-preservazzjoni ta' wirt kulturali, reliġjuż u storiku tal-popolazzjoni Armena fin-Nagorno-Karabakh fil-ksur tad-Digriet tal-QIĠ tas-7 ta' Diċembru 2021; jikkundanna l-każijiet kollha ta' qerda, vandaliżmu u profanazzjoni ta' dawk is-siti li jfakkru fil-preżenza Armena fin-Nagorno-Karabkah li tmur lura għal sekli sħaħ; jistieden lill-awtoritajiet tal-Ażerbajġan jippreservaw, jipproteġu u jippromwovu l-wirt għani u divers tar-reġjun;

18. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu biex tgħaddi din ir-riżoluzzjoni lill-Kunsill, lill-Kummissjoni, lill-Viċi President tal-Kummissjoni / Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà, lill-President, lill-Gvern u lill-Parlament tar-Repubblika tal-Armenja, lill-President, lill-Gvern u lill-Parlament tar-Repubblika tal-Ażerbajġan, lill-Organizzazzjoni għas-Sigurtà u l-Kooperazzjoni fl-Ewropa, lin-NU u lill-Kunsill tal-Ewropa.